

LÝ THÁI TỎ

SAGIANG

I.- LÝ THÁI TỎ LÊN NGÔI (1010 - 1028)

Nhà Tiền Lê cáo chung sau 26 năm, triều đại yếu vong, giống như Nhà Ngô và Nhà Đinh, chỉ trên dưới 20 năm. Đến Nhà Lý dài 215 năm, tuổi thọ đáng kể gây dựng nền tảng chánh quyền vững chắc với nhiều lý do:

1.- LÝ DO CHÁNH TRỊ

Trải qua 1146 năm nô lệ, dân Việt hấp thụ và lãnh hội nền văn minh Tàu, đã phát triển khả năng dân tộc Tàu xâm nhập vào đất Việt, thúc đẩy dân Việt tiến hóa về kinh tế, chánh trị, văn hóa. Các vương triều đầu tiên bị nhuốm phải thiếu thời, quy mô chánh trị chưa có tổ chức vững vàng, các giai cấp lãnh đạo và phong kiến trong nội bộ vương triều Ngô, Đinh, Tiền Lê chỉ đoàn kết khi bị nạn chung, xâm lăng, (Nhà Ngô chiến thắng Bạch Đằng, Tiền Lê chiến thắng Lạng Sơn). Hết sóng gió, nền phong kiến trở lại với bệnh tham bạo và chia rẽ. Ông vua chưa đủ uy quyền thần thánh tuyệt đối trấn ngự nhân tâm (Vua Tàu bày ra có rồng hộ thể, con của Trời (Thiên tử) với câu thánh dạy "Quân sử thần tử, thần bất tử bất trung, Phụ sử tử vong, tử bất vong bất hiếu) nên những cận thần phản chủ Kiều công Tiễn giết Dương diên Nghệ, Dương tam Kha phản lại lời ủy thác cướp ngôi cháu, 12 sứ quân chống nhà Hậu Ngô, Lê Hoàn lật đổ nhà Đinh.

2.- LÝ DO KINH TẾ

Trong thời Ngô, Đinh và Tiền Lê nền kinh tế còn chịu ảnh hưởng phong kiến địa phương nắm nhiều phần kinh tế khu vực. Cư dân miền núi vẫn còn sống săn bắn, hái lượm, trồng trọt chưa có liên hệ với dân đồng bằng, nên thường xảy ra loạn lạc phải đánh dẹp vất vả. Vương triều còn phôi thai chưa tổ chức chánh trị tận nông thôn "Phép vua thua lệ làng", nền tảng hạ tầng cơ sở chưa có thực lực đáng kể, nên địa phương gần như tự trị, phát phơ dễ bị sụp đổ. Hơn nữa các vua kế vị lại bất tài (Áu chúa) hay tàn bạo (Lê ngoại Triều) thiếu đạo đức, thúc đẩy xã hội vào đảo lộn, cướp đoạt ngôi vua.

Đến Lý Thái Tổ, tình trạng quá độ đã dứt do rút nhiều kinh nghiệm tiền triều chinh đốn những sai lầm, nền tảng càng tổ chức chu đáo, tình trạng phong kiến yếu dần và mất đi, tập quyền Trung ương thượng tầng kiến trúc ảnh hưởng mạnh mẽ xuống hạ tầng cơ sở. Kết quả này do tổ chức chánh trị, kinh tế, xã hội đúng đường lối, đưa đến nguyên tắc căn bản đoàn kết mọi tầng lớp nhân dân, tạo lực lượng quốc gia hướng về thịnh vượng chung, đưa dân tộc càng tiến hóa xa, tạo khí thế hùng cường về sau "Bình Chiêm Phật Tống" rạng danh nòi giống, chiến thắng quân Tống trên đất Tàu, rửa nhục 1146 năm nô lệ. Triều Lý vinh danh nhứt trong lịch sử Việt Nam.

II.- TIỂU SỬ LÝ THÁI TỎ

Tiểu sử ly kỳ của Lý công Uẩn mà cả sử gia tránh né, e ngại làm mất uy tín nhà vua tài ba và đức độ, nhưng sự thật không bao giờ làm hoen ố danh dự nhà vua trong lịch sử, nên chỉ ghi Ông người làng Cổ Pháp không biết cha là ai. Tục truyền bà Phạm Thị đi cúng chùa Tiêu Sơn, nằm mộng gặp gỡ thần nhân thọ thai đẻ ra ông. Chúng ta thấy không hợp lý chút nào, cũng như đạo Tin Lành tin rằng đức mẹ Maria có chồng là thánh Giu se đẻ ra Chúa Jesus Christ là sự thật, chớ không phải Thánh nữ đồng trinh. Sự thật dân chúng Bắc Ninh thuở xưa đã biết bà vải Phạm thị chùa Tiêu Sơn dan díu với vị sư trong chùa bị đuổi đi, lang thang tới chùa Dận mang thai đẻ ra Lý công Uẩn (Bà rặn = Dận, đẻ con nên gọi là Chùa Dận). Bà nuôi được ba tuổi, đem đưa bé cho nhà sư Lý Khánh Vân chùa Cổ Pháp, đặt tên Lý công Uẩn, chăm sóc dạy dỗ thành tài cả văn lẫn võ, được tiến

cử làm quan Tả thân vệ Điện tiền chỉ huy sứ nhà Tiền Lê (Ngọa triều). Ông có khả năng và đức độ nên chinh phục nhân tâm cả quan đồng triều. Khi Lê Ngọa Triều mất, Bọn Đào cam Mộc và nhà sư Vạn Hạnh lập mưu tôn vinh lên ngôi vua, lúc đã 35 tuổi.

III.- THÀNH TÍCH LÝ THÁI TỔ.

Lý thái Tổ canh cải nhiều việc sau khi lập một triều nghi vững chắc, quan chế định lại. Nông nghiệp chấn hưng, khuyến khích trồng qui mô. Đắp đê Cơ Xá trị nạn thủy tai. Dời kinh đô ra thành Đại La và còn tuyên bố thấy rồng vàng bay lên đổi tên Thăng long Thành. Thuế khóa định là 6 hạng: 1.-Thuế ruộng, đầm, ao, 2.- Thuế đất trồng dâu và phù sa, 3.- Thuế lâm sản, 4.- Thuế mắm muối, 5.- Thuế xuất nhập quan ải, 6.- Thuế tre, gỗ, hoa quả và loại thuế đặc biệt quý vật sừng tê, ngà voi, nấm hương. Các công chúa trung thu thuế má. Ngài chăm sóc văn học: Lập văn miếu, tôn sùng Nho học và mở khoa thi Tam giáo (Nho Thích Đạo) chọn kẻ hiền tài. Riêng Phật giáo được bảo vệ và khuyến khích, truyền bá kinh Phật như là kinh Tam tạng. Ngài cho lập nhiều kiềng chùa ở Thăng long Thành và chùa ở các địa hạt đồ nát được tu bổ. Luật pháp quy định rõ rệt. Khi làm lễ khánh thành cung Thúy Hoa, Ngài ban chiếu đại xá, dân chúng phạm tội lần trốn phiêu bạt đều được tự do trở về quê quán làm ăn, các phạm nhân dưới triều Lê Ngọa Triều cũng được phóng thích, ban quần áo, thuốc men trở về nguyên quán. Thuế khóa được miễn 3 năm. Ngài chia nước ra 24 lộ, Hoan châu và Ái châu đổi thành trại, thêm một trại Định Phiên mới phía Nam Hoan châu. Năm 1016 được mùa tha thuế ruộng 3 năm. Binh chế định ngạch lính ra Giáp. Mỗi Giáp 15 người với quản giáp điều hành, có rất nhiều ngạch quân giáp. Chức Hỏa đầu đổi ra Chính thủ (Như Đội trưởng). Phái bộ ngoại giao do Viên ngoại lang Lương nhâm Văn và Lê tài Nhân sang sứ Tống cầu phong, vua Tống ưng thuận sai sứ mang sắc phong sang cho Lý thái Tổ làm Giao chỉ quận vương. Năm sau Viên ngoại Lang Lý nhân Nghĩa và Đào khánh Văn, đem phương vật qua biểu vua Tống. Khánh Văn trốn ở Tàu không về nước bị dẫn độ về đánh chết. Năm 1012 Thái bảo Đào nhạc Phụ cùng Viên ngoại lang Ngô Nhưỡng đi sứ Tống thông hiếu. Năm 1014 Giặc Nam Chiếu ở Hạc Thác Dương trường Huệ và Đoàn Kính, đem 20 vạn quân vào cướp Thượng Du, đặt doanh trại Ngũ Hoa. Dục thánh Vương đi chinh phạt, toàn thắng, giết hàng vạn quân giặc, bắt tù binh và ngựa, Viên ngoại lang Phùng Châu và Lý Thạc đem 100 con ngựa chiến lợi phẩm sang biểu nhà Tống. Năm 1016 Vua Tống sai sứ gia phong Lý thái Tô Nam bình Vương. Năm 1018 sứ bộ sang Tống thỉnh kinh Tam tạng tới 1020 mới về nước được chứa ở Kho kinh Đại Hưng. Giao dịch với Tống êm đẹp. Lý thái Tổ mới thân chinh đánh dẹp bắt được thủ lĩnh, rợ Cử Long mới bị diệt hẳn. Năm 1020 Khai thiên vương và Đào Thạc Phụ đi đánh Chiêm Thành ở trại Bồ chính (Quảng Bình) chém tướng Chiêm Bồ Lĩnh, quân Chiêm đại bại. Năm 1022 Mán Đại nguyên Lịch quấy nhiễu biên cương, Dục thánh vương đánh dẹp vượt sang Tàu đốt cả kho tàng. Năm 1024 Khai thiên Vương Phật Mã và Khai quốc vương Bồ đánh châu Phong và châu Đô Kim. Năm 2026, Khai thiên vương đánh dẹp Diễn châu. Năm 2027 Thái tử Phật Mã đánh châu Thất Nguyên. Đông trinh Vương tiểu phạt châu Văn Uyên (Tĩnh Lạng Sơn). Nước Chân Lạp đã 4 kỳ sang công sứ Lý thái Tổ, cũng do chiến thắng Chiêm Thành oai dũng, nên kính phục, mong nhờ quyền lực để Chiêm Thành bớt hung hăng với Chân Lạp.

IV.- PHẨM BÌNH LÝ THÁI TỔ

Lý thái Tổ mất năm 1028 thọ 55 tuổi làm vua được 19 năm. Ngài đã cố gắng điều ngự, giặc giả trong nước do tiền triều nhiều loạn bằng tổ chức quân sự hùng hậu. Các

hoàng tử phải luyện tập quân cơ, hoàng thân quốc thích được phép tuyển mộ binh sĩ, giúp triều đình giữ an ninh trật tự, tạo uy thế quốc gia hùng mạnh. (Nhà Trần theo phương thức này, kết quả chiến thắng Mông Cổ). Chánh sách của Ngài là thương dân, yêu nước, giao hảo với Tống triều. Các công chúa phải trực tiếp gây tài chánh trong việc thu thuế má công minh, Ngài còn miễn thuế cho dân nhiều năm, tạo đời sống no ấm, an cư lạc nghiệp. Các án lệnh bất công tiền triều đều bị xóa bỏ, để những tội phạm oan uổng được trở về sinh sống sau thời gian trốn tránh khốn khổ. Có thể xem đây là chánh sách khoan dung khoán đại, biết lo cho dân nhưng cũng bị khuyết điểm: 1.- Văn trí còn thấp kém do trường học thiếu sót, chỉ do những ông đồ dạy tư theo từ chương khoa cử, không có cương lĩnh văn hóa đại quy mô "Khai phóng" theo từng cấp Tiểu, Trung, Đại và Cao học, như là khoa học và cơ giới chưa có, nên việc miễn thuế chưa hẳn xây dựng hạ tầng cơ sở chắc chắn, thời làm sao được thượng tầng kiến trúc cơ chế hùng hậu được. 2.- Miễn thuế chỉ giải quyết cấp thời ngắn hạn, không bằng lấy tiền thuế xây dựng công kỹ nghệ, từ thủ công nghệ, lên công nghệ hạng nhẹ và tiến dần lên công nghệ hạng nặng, như các nước tân tiến ngày nay, thuế má rất nặng tới 25 % đến 30 % lợi tức mà dân chúng rất thoái mái, không thất nghiệp, giàu sang "Dân giàu nước mạnh" do công ăn việc làm quá dồi dào, chỉ có hư hỏng tứ đổ tường mà bị thất nghiệp, không tiền trả nợ mua nhà, mua xe bị tịch biên gia sản, chịu "Vô gia cư". Chớ dân trí cao, dân giàu, nước sẽ mạnh do các bậc minh quân thấy xa hiệu rộng khuếch trương đất nước hùng mạnh như nước Nhựt khi Mạc Phủ cáo chung, Minh trị Thiên Hoàng canh tân nước Nhựt theo chiều hướng điều động dân trí, ung đúc tinh thần học hỏi, kiến tạo, tình nguyện du học đem kỹ thuật tân tiến về nước bằng mọi phương tiện, vì cái nhục Mạc Phủ bắt bỏ hiệp thương với Mỹ, mà Harbour tức mình bán phá Vịnh Đông Kinh, gây bất mãn toàn dân, lật đổ Mạc Phủ trao toàn quyền cho nhà vua gấp rút canh tân tho kịp Mỹ để trả thù cái nhục Đông kinh, bằng cuộc tàn phá trọn vẹn Trân châu Cảng của Mỹ rửa mối hận Đông Kinh, nhưng quá trốn không ngừng kịp mà chịu thảm họa 2 quả bom Nguyên tử ở Quảng Đảo và Trường Kỳ chết hơn 500 ngàn mạng. Lý thái Tổ có công xây dựng một triều đại bền vững suốt 200 năm, tuy nhiên chưa thể là hoàn bị về quyền hạn của vua, phải được toàn thể tuân trọng trọn vẹn, nên khi chết các con tranh giành ngôi vua, gây náo loạn triều đình (Giống nhà Tiền Lê các hoàng tử tranh ngôi vua). Điều này do Lý thái Tổ quá cưng chiều các con cho tự thành lập quân đội không trực thuộc quân quyền trung ương. Họ ý lại vào quân đội của mình mà quên đi kỷ luật sắt của quân đội cần phải có khi chấp chương binh quyền, nếu Lê Phụng Hiểu không định loạn rút gươm chém Võ đức Vương đang vây hãm cung điện thái tử Phất Mã, khiến các hoàng tử kia hoảng vía bỏ chạy và về xin chịu tội sau khi Thái tử lên ngôi vua lập ra Lê Thái Tôn. Các sử gia nghị luận vua Lý thái Tổ còn thiếu kém đạo đức gia đình, không an định tinh thần con cái và tinh thần huynh đệ trong hoàng tộc, bắt chước theo tiền triều tranh ngôi vua, ngay cả thí nghịch vua để giành ngôi. Phân đạo đức gia đình do vua có nhiều vợ, mà bà nào cũng muốn con mình nối ngôi vua, òn ý nhà vua phong con mình Thái tử, bất mãn khi không được việc, nên ngấm ngấm để con mình tranh giành ngôi vua với thái tử là bất tuân thượng lệnh đáng tội phản nghịch "Tử hình", nhưng Lý Thái Tôn nghĩ tình cốt nhục mà tha thứ để đoái công thực tội. Việc đòi đô ra Thăng long thành mà Lý thái Tổ tung ra diêm thấy rồng vàng bay lên, tuy dị đoan (Như Long thể của Tàu) nhưng dân chúng tin tưởng thần quyền, chấp nhận trở thành nhà vua có rồng hộ thể thần kỳ của bậc đế vương, đã tiếm nhiệm trong truyện Tàu truyền bá sang Việt nam.

Sacramento ngày 16 tháng 11 năm 2015

